

UDC 821.161.2-93.09:087.5Нестайко

doi: <https://doi.org/10.15330/clid.2.1.34-57>

ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНА ТА НАУКОВА РЕЦЕПЦІЯ ЖИТТЄВОГО ТА ЛІТЕРАТУРНОГО СПАДКУ ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКА

LITERARY-CRITICAL AND SCIENTIFIC RECEPTION OF VSEVOLOD NESTAYKO'S LIFE AND CREATIVE WAY

Наталія Марченко

Інститут біографічних досліджень

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9814-0826>

Abstract. The article analyzes the critical and scientific reception of the life and literary legacy of the writer Vsevolod Nestayko (1930–2014), a landmark in Ukrainian literature for children and youth. The writer's diverse and original creative output vividly reflects socio-cultural processes in Ukraine of the 20th century. His figure was and still is the "standard" of the idea of a successful Ukrainian children's writer. He is the only one of the domestic prose writers of the second half of the 20th century who wrote only for children, has remained a sought-after author for a century.

It has been found that the perception and critical understanding of his work within the domestic discourse correlates with the stages of formation and institutionalization of the research field in the field of literature for children and youth in Ukraine.

At the first stage (1956–1990) of the reception of V. NESTAİKO'S literary heritage, there was only a fragmentary, largely subjective literary-critical assessment of it. At the same time, the popularity of V. NESTAİKO'S works contributed to the emergence in Ukraine of a positive image of the "children's writer" as an extraordinary artistic personality, a socially significant person involved in the formation and articulation of generally important ideas.

The scientific reception of V. NESTAİKO arose in the first decades of independence (1991–2013), marked by the emergence of a stable scientific discourse in the field of research into literature for children and youth in Ukraine.

During the dramatic decade of war (2014–2024), the figure and literary legacy of V. NESTAİKO are being comprehensively and thoroughly reinterpreted on modern methodological principles and finally established within the canon of Ukrainian literature for children and youth.

Keywords: Vsevolod Nestayko, history of literature for children and youth in Ukraine, scientific reception of literature for children and youth.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Дослідники, освітяни та чимала низка поколінь читачів одностайні в тому, що творчість Всеволода Зиновійовича Нестайка (1930–2014) для дітей яскраво

віддзеркалює суттєві процеси історії та культури України ХХ ст. та є багатогранною, різножанровою і надзвичайно оригінальною з мистецького погляду, а його постать була й залишається своєрідним профанним еталоном уявлення про успішного українського дитячого письменника. Він єдиний із вітчизняних прозаїків другої половини ХХ ст., які писали тільки для дітей, уже майже століття залишається найчастіше друківаним і тиражованим автором, а отже – найбільше читаним і постійно затребуваним.

Попри стійкий інтерес до літературного спадку В. Нестайка, у науковій рецепції його доробку період інтенсифікації дослідницького пошуку означився лише зі здобуттям Україною незалежності, коли вперше загалом сформувався повноцінний дискурс літератури для дітей і юнацтва як такий, і вповні вияв себе лише після 2014 р., коли невпинна економічна, культурна та політична експансія РФ завершилася повномасштабною війною, що триває досі, та зробили очевидною і незаперечною для всіх неоколоніальну ситуацію, у якій формувалася українська дитяча література, та, як наслідок, – неминучим чітким вибір орієнтирів усіма її творцями та учасниками.

Коли зауважити, що (за Т. Качак) В. Нестайко досі “задає тон і розвиває новий вектор традиції української дитячої літератури ХХ ст.”, а його творчий доробок перебуває “у постійному діалозі з новими поколіннями читачів і письменників” (Качак, 2020, с. 53), видається доцільним простежити репрезентацію нестайкознавчого дискурсу в науковому полі вітчизняних досліджень літератури для дітей і юнацтва, що дасть змогу виділити певні рівні та етапи сприйняття й критичного осмислення творчості письменника, а також означити наукові аспекти осмислення літератури для дітей в Україні загалом, оскільки В. З. Нестайко все ще посідає місце одного із її символів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Попри значний інтерес до творчості Всеволода Нестайка та сталий досвід використання його доробку в освітній сфері, ще десятиліття тому письменникові була присвячена лише незначна кількість здебільшого поверхово-описових та ідеологічно-заангажованих критичних згадок і розвідок. Як зазначала 2015 року Н. Вірич: “Критична рецепція досить часто обмежувалася констатацією ідеологічного спрямування того чи іншого твору. Адже ідеологічні та соціальні підходи, що диктували не тільки теми та ідеологію самих творів, а й принципи їхнього аналізу, досить часто призводили до збіднення аналітичного спектру та звуження літературознавчих дискурсів” (Вірич, 2015, с. 49).

На сьогодні наукова рецепція літературного спадку В. З. Нестайка ще не розглядалася як окреме дослідницьке завдання. Частково як цілісність цей аспект був досліджений у розділі “Проза В. Нестайка у рецепції літературної критики” дисертаційного дослідження Н. Вірич (Вірич, 2015, с. 49–64), а також

на ширшому матеріалі (до 2024 р. включно) – у розвідці Н. Марченко “Всеволод Нестайко: “...засвічувати сонячні промінчики в дитячих душах” (нарис життя та творчості письменника)”, що відкриває біобібліографічний показник, підготовлений Національною бібліотекою України для дітей до 95-річчя письменника (Марченко, 2025, с. 5–102).

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті – проаналізувати та узагальнити наукову рецепцію літературного спадку В. З. Нестайка, виділити певні рівні та етапи сприйняття й критичного осмислення його творчості у межах вітчизняного дискурсу дослідження літератури для дітей та юнацтва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Свій, на перший погляд, легкий і успішний творчий шлях, В. Нестайко називав “виснажливим солдатським походом через пустелю байдужості, зверхності, нерозуміння, а то й відвертої недобррозичливості” (Нестайко, 1989, с. 126). І то не безпідставно. Письменник завжди визнавав, що у дитячій літературі, попри все інше, його привабила “аполітичність”: до неї менше приглядалися, тому “ідеологічні обов’язковості” ніколи не складали ні художнього, ні морально-етичного стрижня його творів. Відтак для низки колег і “біля літературних кіл”, попри щире всенародне визнання та значний творчий доробок, він залишався лише успішним “функціонером від літератури” і творцем “другого гатунку” в негласному “табелеві про ранги”, адже ніколи не писав “справжньої” літератури, а все життя самовіддано працював лише на ниві “малої” (читай – “маловартісної”) літератури для дітей. Такий стан справ відчутно позначився на критичній рецепції літературного доробку Всеволода Нестайка. Довгий час його творчість означувалася лише у межах рецензій – відгуків у пресі на вихід окремих книжок, тон яких часто визначався більше ставленням до особи автора, ніж художньою вартістю текстів (Л. Блажко “Поетично і щиро”, М. Острик “Цікава збірка” (1956); В. Бичко “Замок відмикається без ключа”, О. Ющенко “По-дружньому! По-товариському!” та “Про ключі втрачені та не знайдені” (1959); Ю. Ярмиш “Жанр найсміливіших мрій”, Н. Бугаєнко “Робінзон в онучах” (1964), Бойко Л. “Вмочивши перо в дьоготь...” (1965), Шептій К. “Полюси» та об’єктивність” (1969) та ін.)¹.

На відсутність повноцінної рецепції творчості письменника у вітчизняній літературній критиці та науковій царині вплинув також їхній “підлеглий” стан щодо панівного в радянській імперії “московського” дискурсу. В Україні

¹ Більше див.: розділ “Література про життя та творчість В. З. Нестайка” (Всеволод Нестайко..., 2025, с. 229-253).

довгий час не було жодного спеціалізованого видання, присвяченого проблемам дитячого читання та літературі для дітей і юнацтва, також фактично унеможливили науковий пошук у цій царині за межами педагогіки. До 2000 р. поряд із рецензіями на шпальтах вітчизняної преси ґрунтовні критичні матеріали про В. Нестайка та узагальнюючі огляди його творчості періодично з'явилися російською мовою у провідному (довгий час – єдиному на всю “совєтську” імперію) фаховому часописі “Детская литература”. Критики (часто співвітчизники, котрі не мали іншого способу розповісти широкому фаховому загалові про письменника-українця) зазвичай відзначали силу впливу та значну художню цінність (чіткість і лаконізм діалогів, випуклість образів, індивідуалізація характерів) казкових і пригодницьких повістей В. Нестайка (В. Гриненко “Сонячні зайчики і Робінзон Кукурузо”, 1966, № 6, с. 58-60), робили скрупульозні огляди його творчого доробку (В. Смирнова “Всеволод Нестайко і його книги”, 1976, № 10, с. 21-25), зосереджуючись на інтуїтивній здатності письменника відповідати сучасною художньою мовою на “вічні” запитання дитинства, модерно репрезентуючи традиційні теми, розкривати екзистенційний характер дитячих переживань крізь нові, відповідні часові форми.

Коли наприкінці 1968 р. в Україні заснували спеціалізований літературно-критичний альманах “Весняні обрії”, на його сторінках однією з перших звернула увагу на беззаперечне обдарування письменника Т. Буженко, ґрунтовно проаналізувавши твори В. Нестайка в огляді “Гумор для юних сьогодні” (1969, с. 87-92) та вказавши на такі риси його творчості, як поєднання задушевної ліричності з умінням цікаво та радісно говорити з читачем. Поступово про доробок Всеволода Зиновійовича почали ґрунтовно відгукуватися колеги по цеху, зокрема ті, котрі були фаховими літературознавцями (як ось Ю. Ярмиш, В. Костюченко, А. Костецький та ін.). До прикладу, оглядаючи доробок Всеволода Зиновійовича у розвідці ““Український Носов” чи Нестайко?” (1971, с. 194-202), Ю. Ячейкін говорить про В. Нестайка як про письменника зі щирою, світлою манерою письма, пройнятого людяністю і гуманізмом, вказує на органічність його гумору, котрий крізь призму різних життєвих ситуацій “підсвічує” читачеві-дитині процес формування характеру героїв, допомагає в привабливій формі засвоїти вагомі істини людяності. Ю. Ярмиш у розвідці “Фантазія, гумор, мужність”, опублікованій російською мовою в журналі “Радуга” (1980, с. 127-177) роздумуючи над феноменом творчості письменника, акцентує увагу на проблемно-тематичній своєрідності його прози та особливостях поетики, зокрема гумору (є засобом “введення” реципієнта до художнього простору, виявом морально-етичних і духовних аспектів). А. Костецький у статті “Сонячна країна добра” у часописі “Початкова школа” (2000, с. 58-60), а згодом у книзі “Пригоди славнозвісних книг” (Костецький, 2005) широко застосовує біографічний метод до аналізу літературного доробку В. Нестайка.

На думку Н. Вірич у критичній рецепції загалом було відображено особливості творчої манери Нестайкового письма: "...найчастіше відзначають іскрометний нестайківський гумор, захопливі пригоди, фантазерство, майстерну побудову сюжетів. Не обійдено увагою й тематичне розмаїття творів В. Нестайка, реалістичну основу фантастичних пригод, життєву правдоподібність ситуацій і подій. В окремих рецензіях і відгуках згадується про чіткість і лаконічність діалогів та майстерне поєднання гумору й ліризму" Та попри влучні й цікаві спостереження ці статті, "...за дуже рідкісними винятками, мають констатуючий характер, не розкриваючи самої природи відзначених рис творчості письменника" (Вірич, 2015, с. 63). Отже, критична рецепція творчого доробку В. Нестайка за його життя була фрагментарною, здебільшого засновувалася на емоційних суб'єктивних оцінках, притаманних поточному рецензуванню творів, і підносилася до літературно-критичних узагальнень здебільшого у ювілейних статтях, дискусіях у межах обговорення текстів, висунутих на ту чи іншу премію, та у матеріалах оглядового характеру, що вимагали більшої аналітичної складової.

Такий стан цілком відображає загальний дискурс оцінки та наукового супроводу митців, які працювали у царині дитячої літератури в Україні до 2000 р., коли ні інституційно, ні ситуативно не були забезпечені послідовні ґрунтовні дослідження в царині літератури для дітей і юнацтва, не існувало спільноти дослідників, не було майданчиків для гуртування. За таких умов наукова рецепція літературного доробку В. З. Нестайка теж довгий час існувала у зародкових фрагментарних і несистемних формах.

Перша спроба окреслити в довідковій формі відомості про життя та творчість письменника була зроблена 1960 р. в антології "Веселка" (т. 2, с. 145-146). Від тоді й далі довгий час у наукових працях узагальнюючого характеру з історії української літератури для дітей і юнацтва В. Нестайка згадують переважно побіжно та здебільшого як творця "доброго гумору". Так, у посібнику з дитячої літератури Д. Білецького "Українська радянська післявоєнна проза для дітей та юнацтва" (1968) про письменника йдеться серед інших із приводу появи яскравих зразків гумористичного жанру на новому етапі розвитку літературного процесу (зокрема, згадане оповідання "Космо-Натка", де, на думку Д. Білецького, "комізм закладено в самому характері персонажа") (Білецький, 1968, с. 65). Десятиліття по тому у навчальному посібнику "Українська дитяча література" за редакцією М. Кіліченко про В. Нестайка говорить так само побіжно, хіба що поряд із фантазерством і гумором, відзначений його талант белетриста, що найбільше виявився у побудові сюжету та створенні яскравих, типових образів дітей (Кіліченко, 1979). Уже на початку 80-х рр. ХХ ст., характеризуючи стан української дитячої літератури 60-80 рр. у російськомовній збірці нарисів "Детская литература Украины" (1982), розрахованій на "всесоюзного" читача, Ю. Ярмиш також найперше наголошує "веселий характер" творів В. Нестайка та що саме

гумористичні пригодницькі повісті про хлопчаків із села здобули тому найбільшої слави і тепер, перекладені багатьма мовами, репрезентують українців дітям світу (Ярмиш, 1982).

Значну роль у зміні підходів до творчого доробку В. Нестайка відіграла поява нехай окремих і віддалених у часі, але суто наукових досліджень його доробку. Так, одним із перших літературознавців, хто дослідив творчість В. Нестайка у межах вивчення певного жанру, став Ю. Ярмиш, проаналізувавши його казкові повісті “В Країні Сонячних Зайчиків” та “Пригоди близнят-козенят” у монографії “У світі казки” (Ярмиш, 1975). Перший аналітичний науковий огляд творчості письменника належить В. Недільку, котрий у дослідженні “Творчість, віддана дитворі” (Неділько, 1982) запропонував власну цілісну концепцію розуміння та потрактування доробку В. Нестайка, окреслив основні риси його поетики та жанрову типологію творів.

На середину 80-х рр. ХХ ст. В. Костюченко, підсумовуючи вітчизняний досвід літератури для дітей ХХ ст. у літературно-критичному нарисі “Українська радянська література для дітей” (1984), відводить В. Нестайкові окремий розділ, справедливо вказавши, що після застарілих романів О. Копиленка і О. Донченка “Тореодори...” стали “...першим пригодницьким твором про сучасність, що здобув визнання мільйонної читацької аудиторії”, оскільки роман “...відходив від сірої, нудної дійсності, що жила в гаслах “щасливого дитинства”... В. Нестайко запропонував інший світ – вигаданий, веселий, пригодницький” (Костюченко, 2009, с. 201). Також дослідник наголошує найперше талант письменника у розкритті внутрішнього світу персонажів-дітей, його здатність побачити та відтворити всю багатогранність і унікальність їхньої особистості.

Наприкінці 80-х рр. ХХ ст. В. Нестайко утверджується в каноні вітчизняної літератури для дітей та юнацтва, а його стисла біографія та огляд творчості входять до другого тому академічної “Історії української літератури” (1988, с. 334, 335).

У перші десятиліття незалежності (до 2013 р. включно), коли відбувалося бурхливе, але хаотичне переосмислення радянського спадку в культурі та науці, з’являються перші вітчизняні дисертаційні дослідження у царині літератури для дітей і юнацтва, в яких окремі аспекти творчості В. Нестайка розглядаються зазвичай у контексті здобутків української літератури для дітей 60-х – 80-х рр. ХХ ст. чи у зіставленні із зарубіжними авторами творів для дітей (компаративні дослідження). Так, П. Кириченко у дисертації “Проблема становлення особистості та шляхи її художньої реалізації в українській шкільній повісті 60-80-х років ХХ століття” (Кириченко, 1998), традиційно зосереджується на природі гумору в творах Нестайка, але відкриває в ній глибоке підґрунтя опірності особистості тиску системи: привнесення в життя притаманної дитинству несерйозності та гри дає змогу героям Нестайка “...рятувати себе від ідеологічної зашореності, селекціонувати з плину буднів, нерідко

контрольованих дорослими, те суттєве для себе, що додає з кожного прожитого дня поживу для духовного збагачення..., таким чином зберігаючи духовну цілісність в умовах морального занепаду суспільства” (Кириченко, 1998, с. 68). О. Папуша, досліджуючи нарративну комунікацію в літературі для дітей засобами модерного літературознавчого інструментарію, говорить уже про “ефект поінформованої наївності” та особливості рецептивної інстанції розповіді у В. Нестайка, наголошуючи на дискурсивній парадигмі автора (очевидна різниця між Нестайком-казкарем та Нестайком-повістярем). Витоки характерної для трилогії про “Тореадорів із Васюківки” атмосфери “...авантюристичності, дотепності, довірливості і – разом з тим – повчальності через сміх, вигадку, фантазію” вона вбачає у “...по-особливому вибудованій ідентифікаційній перспективі для читача: владній інтенції слова (часу нарації) імпліцитно протистоїть акт фокалізації (локус бачення)” (Папуша, 2004, с. 119). О. Гарачковська у роботі “Українська літературна казка 70–90-х роках ХХ століття: сюжетно-образна структура, хронотоп” звертається до специфіки моделювання В. Нестайком характеру героя та розглядає авторську модифікацію хронотопу, з’ясовуючи особливості часопросторової сюжетобудови й образної палітри його повістей-казок (Гарачковська, 2008). Осібне місце в розвитку української літератури для дітей віддає Нестайковим “Тореадорам...” Н. Резніченко в дослідженні “Українська проза для дітей 60-80-х років ХХ століття (жанрово-стильові модифікації)”, наголошуючи живе, вірогідне та правдиве зображення дійсності, іронію та унікальність авторської концепції в межах української літератури (Резніченко, 2009). Як опозиційну до соцреалістичного канону розглядає творчість В. Нестайка і Н. Сидоренко у роботі “Жанрові модифікації і поетика української дитячої повісті 60-80-х років ХХ століття”: “...його твори актуалізували веселу гру й “ненаукову” фантастику, яка не відповідала соцреалістичним канонам” (Сидоренко, 2010, с. 189). У широкий світовий контекст вводить героїв В. Нестайка Б. Салюк у дослідженні “Типологія традиційних образів дитини-бешкетника у художніх творах для дітей і про дітей”, трактуючи їх в компаративному дискурсі. Ствердивши, що українській літературній традиції більше притаманний образ шибеника драматичного типу, дослідниця наголошує відхід В. Нестайка від цієї традиції та вказує на трилогію про “Тореадорів...” як на один із перших творів, що репрезентував цей тип шибеника “без надмірного дидактичного нашарування” (Салюк, 2011, с. 163). Значне місце доробку В. Нестайка відводить також В. Кизилова у монографії “Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття” (Кизилова, 2013).

Дослідники починають активно звертатися до окремих аспектів творчого доробку В. Нестайка у своїх статтях. У колі інтересів літературознавців опиняються питання інтертекстуальності (Б. Салюк (2009) та Н. Олійник і А. Тараненко (2010)), компаративістики (М. Князян (2010)), міжтекстової взаємодії твору із прототекстами та компаративні студії в межах урбаністики

(Б. Салюк (2018)), взаємодії казкового та повістєвого жанрів (В. Кизилова (2012)), розкриття ролі художньої деталі та екзистенціалу щастя (Н. Вірич (2012; 2008)) та обрядових кодів (І. Бойцун (2009)) у творчості письменника, а також художня своєрідність трилогії “Тореадори з Васюківки” (Т. Воробець (2012)).

Важливо, що в цей час відбувається переосмислення “радянського” спадку в літературі на новому щаблі засвоєння методології та новітнього літературознавчого інструментарію і дослідники звертаються до творів В.Нестайка (як ось, Н. Олійник і А. Тараненко), усвідомивши, що ті “...становлять справжню скарбницю літератури для дітей радянського періоду, розвиток якої позначений домінуванням реалістичного методу, ідеологічної заангажованості, особливою роллю підтексту” (Олійник, Тараненко, 2010, с. 176). Саме такі символічні коди розкриває в творах письменника Н. Вірич, проводячи паралель, скажімо, між впливом “весел-зілля, сміх-трави” В.Нестайка та оптимістичних, життєстверджувальних літератури й мистецтва “соціалістичного” реалізму: “вони завуальювали дійсність, відвертали суспільство від гострих і нагальних проблем, служили для більшості населення, як і “весел-зілля” для натовпу в повісті Нестайка, наркотичним засобом, що допомагав не помічати реальності, не замислюватись над проблемами й не шукати засобів їх розв’язання” (Вірич, 2017с, с. 60).

Поступово у літературознавстві утверджується думка, що затиснутий у рамках “соцреалізму”, змушений враховувати вимогу “формуванню майбутнього “будівника комунізму””, В. Нестайко шляхом інтертекстуальності та “художнього натяку” утверджував у своїх творах насамперед принципи загальнолюдських цінностей і моралі. Його повісті значно випереджали свій час і нині залишаються взірцем високо художнього, психологічно виваженого змалювання дитячих характерів і порушують напрочуд актуальну для сьогодення проблематику гендерних стереотипів, булінгу й толерування, формують у читача навички емпатії та емоційний інтелект. За Н. Вірич, твори письменника тому й популярні досі, що “...допомагають відкривати істинний, а саме – духовний сенс людського щастя”. А що духовна складова категорії щастя лежить у площині “я-інший”, то “юні герої Всеволода Нестайка, кожен по-своєму, обов’язково проходять непростий шлях від себе до іншого” (Вірич, 2012, с. 219).

На ці десятиліття припадає також стрімке зростання зацікавлення ідіостилем В. Нестайка вітчизняних мовознавців. Зокрема досліджують: мовно-виражальні засоби його повістей (О. Пірятець (2006)) і казок (О. Осадча (2013)); лінгвопсихологічну складову формування конотонімів (Т. Полежаєва (2010)), фразеологічний фонд (І. Чернявська (2013а; 2013b)), міфоніми та ономастичний простір творів (А. Романченко (2011; 2012)), найменування та онімний простір (Т. Марченко (2012; 2013а; 2013b)), засоби творення гумору та юстопозицію (І. Денисовець (2009; 2013)), етнічну маркованість власних назв і

архаїзми (М. Недогибченко (2012; 2013)), функціонально-семантичне поле порівняння і редуплікатів у трилогії “Тореадори з Васюківки” (Т. Ніколишина (2013; 2014)), а також особливості перекладу творів письменника (Т. Комарова (2012)).

Особливо дослідники-мовознавці в цей час наголошують продуманість впливу, який чинить на юного читача ідіостиль В. Нестайка. Так, за М.Недогибченко, широкий діапазон і продуманість мовних засобів (“...кожне слово виконує певну функцію...”) слугує письменнику і важливим елементом формування художньої цінності твору, і виразником його “...потенціалу у формуванні багатого словникового запасу та засвоєння мовних норм дітьми через художнє слово” (Недогибченко, 2013, с. 593), а етнічно марковані елементи забезпечують “...активне опрацювання мовних норм, формують підтекст, сприяють виробленню навичок грамотного вживання і відмінювання цієї категорії слів, розширюють світогляд дитини, розвивають відчуття національної самобутності та створюють плідне підґрунтя для формування національної самоідентифікації юного читача” (Недогибченко, 2013, с. 597). Так само дослідник вбачає “...вагому виховну та просвітницьку роль у збагаченні словникового запасу школярів, зображенні історичного минулого, формуванні національної історичної пам’яті та громадянського самоусвідомлення юних читачів” (Недогибченко, 2012, с. 208) у використанні В. Нестайком різноманітного та багатофункціонального масиву історично маркованої лексики (різні тематичні групи історизмів, архаїзми, історичні топоніми, антропоніми).

Як бачимо, перші десятиліття незалежності, позначені появою сталого наукового дискурсу в царині дослідження літератури для дітей і юнацтва, сформували також наукову рецепцію щодо В. Нестайка. Та лише упродовж драматичного десятиліття війни (2014–2024 рр.) постать і творчий доробок письменника були нарешті цілісно та ґрунтовно переосмислені на сучасних методологічних засадах і посіли значиме місце у межах канону модерної української дитячої літератури.

Те, що В. Нестайко активно працював не тільки в другій половині ХХ ст., а й на початку ХХІ ст., переробляв, дописував свої твори, ставив у них вже інші художні та ідейні акценти, на думку В. Кизиловой, вписує його творчість “...у контекст творчих пошуків нового покоління прозаїків, не закомплексованих ідеологічними штампами” і тому залучення його творів до літературознавчого дискурсу дає змогу “...простежити еволюцію літератури для дітей та юнацтва, що не обмежена штучними часовим рамками, здатна переходити в нову художню якість, засвідчувати свою відмінність у 50–80-і роки ХХ ст. та на межі ХХ–ХХІ ст.” (Кизилова, 2013, с. 4). Н. Вірич у свою чергу наголошує, що цілісне, багатоаспектне вивчення творчої спадщини В. Нестайка – одна з нагальних проблем сучасного українського літературознавства, бо письменник “...був і залишається самобутньою мистецькою індивідуальністю зі своїм

романтично-критичним баченням світу, з оригінальною поетикою художнього вираження дійсності” (Вірич, 2018, с. 17).

На сьогодні персоналія письменника яскраво та багатогранно відображена у підручниках для закладів вищої освіти (як ось, Т. Б. Качак “Українська література для дітей та юнацтва” (Качак, 2025, сс. 209-213), його доробку присвячують окремі монографічні дослідження (Н. В. Вірич “Духовне становлення особистості в прозі Всеволода Нестайка” (Вірич, 2017а) і ґрунтовні публікації у фахових виданнях із теорії та методики літератури для дітей і юнацтва (як ось, у щорічнику “Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва”) та наукових збірниках гуманітарного спрямування (Н. Марченко (2014)).

Також окремі аспекти творчості В. Нестайка продовжують розглядатися у дисертаційних дослідженнях, присвячених вітчизняній літературі для дітей кінця ХХ – початку ХХІ ст. Порівняно з попереднім десятиліттям, науковці здебільшого зосереджуються на жанрово-стильових особливостях і естетичній парадигмі прози (В. Кизилова “Жанрово-стильова еволюція прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття” (2014), А. Тараненко “Проблеми художнього втілення дитячої психології в українській прозі 70–80-х років ХХ століття” (2014), Т. Качак “Художньо-естетична парадигма сучасної української прози для дітей та юнацтва” (2019), О. Дибовська “Українська літературна казка кінця ХХ – початку ХХІ століття: поетика хронотопу” (2021). Широко згаданий доробок В. Нестайка також у монографіях І. Денисовець “Словотвір і стилістика сучасної української дитячої прози” (2018) та “Динаміка української літературної прозової казки” В. Кизилової (2020а).

Зокрема літературознавці активно досліджують тематичні та жанрово-стильові особливості творів В. Нестайка (Н. Вірич (2017а; 2017б; 2017с; 2018), Т. Качак (2020), В. Кизилова (2020б; 2020 с), поетику, хронотоп і міфопростір його казкових повістей (Г. Атрощенко (2014а; 2014б; 2017), Н. Резніченко (2015), жанрову специфіку прози (Л. Овдійчук (2016), К. Шулькова (2014), її дидактичні (Д. Лук’янчук (2020)), екологічні (Ю. Куманська (2020)) та урбаністичні (Б. Салюк (2018)) аспекти. Постійно у фокусі інтересу дослідників залишається трилогія В. Нестайка “Тореадори з Васюківки” (Д. Коник розробляє засади опрацювання теми дитинства при роботі над інсценізацією твору (Коник, 2024), О. М. Литвин – його художні особливості (Литвин, 2019), Б. А. Салюк – образ Києва в тексті (Салюк, 2018), а І. Ніколашина (2014) – репрезентацію комічного в тексті).

На цей час у фокусі літературознавчих досліджень опиняється проблема ідентичності та становлення особистості в творчості В. Нестайка. Відтак дослідники зосереджуються на творах, що містять архетипну складову. Так, Н.Вірич звертається до архетипу “божественної дитини” (котрий, за К. Юнгом, актуалізується в періоди соціальних чи духовних криз і потрясінь) і наголошує, що “Архетипна складова формування самості, символізована в мотиві мандрів у

минуле, ніби містить у собі нагадування сучаснику, що формування повноцінної особистості неможливе без знання історії своєї землі та свого народу, без опанування досвіду давно минулих часів і поколінь” (Вірич, 2017с, с. 58).

Мовознавці зосереджують увагу на ономастиці творів В. Нестайка (Т.Марченко (2014)), їх лексико- та лінгвостилістичних особливостях (І.Кальченко (2019), М. Яланська (2014)), фразеології (Л. Прокопович і О. Курило (2018)), мовних аспектах гендерного виховання (С.Помирча, О. Ябурова, О.Клименко (2016)). Вихід української дитячої книжки на міжнародний ринок прискорив дослідження перекладацьких рішень, зокрема щодо відтворення культурно маркованої лексики у казках В. Нестайка (О. та І. Ребрій (2018), О.Зосімова (2023)).

На цей час дослідники зосереджують увагу на комунікативних можливостях текстів письменника, основу інформаційного простору та динаміку розгортання сюжету в яких визначає гра, що є важливою умовою розвитку особистості дитини. Так, за Т. Марченко в ігровій ситуації “вагоме місце посідають вербальні компоненти, тобто ті мовленнєві ресурси, які можуть задіяти діти певної вікової категорії” та процес “найменування учасників гри відповідно до їхніх ролей, називання предметів, уявного місця дії тощо”. Бо саме так, творячи “промовляючі” імена й назви, В. Нестайко створює образи, цікаві та зрозумілі малюкам (Марченко Т., 2014, с. 76).

Широко та в різних аспектах досліджується творчий доробок В. Нестайка і науковцями наймолодшої генерації – бакалаврами та магістрами різних спеціальностей із усієї України (до прикладу: С. Вероца “Творчий внесок Всеволода Нестайка у розвиток прози для дітей молодшого шкільного віку” (ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016), Г. Габчак “Онімний простір у творах Всеволода Нестайка” (ЛНУ ім. Івана Франка, 2020), К. Пептюк “Проблематика та жанрово-стильові особливості творчості В. Нестайка” (КПНУ ім. Івана Огієнка, 2020), Є. Совенко “Повчальний характер дитячої літератури (на прикладі творчості Еліна Пеліна та Всеволода Нестайка)” (ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2018), Н. Шевчук “Дитяча проза Всеволода Нестайка в контексті доби” (ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2019) та ін.).

Кардинальні зміни в українському шкільництві останнього десятиліття спричинили до більш широкого залучення творів письменника в освітню практику та творення заснованих на засадах сучасної педагогіки алгоритмів роботи з ними. Так, значну увагу дослідники і методисти зосереджують на виробленні освітніх практик новітнього прочитання знакового роману В.Нестайка “Тореодори з Васюківки” (Н. Гоголь (2017), І. Хомин (2023) та ін.), вивченні низки творів письменника у межах методу “особистісного аналізу” (Т.Караменова²), казкотерапії (О. М. Зацарінна) тощо. Освітняни-практики

2 Тут і далі більше див.: розділ “Викладання творів В. З. Нестайка, сценарії за творчістю письменника, методичні та бібліографічні матеріали” (Всеволод Нестайко..., 2025, с. 253-258).

пропонують новітні підходи до організації уроків за трилогією “Тореадори з Васюківки” (А. Савченко, А. Ситченко, В. Сорокопуд, В. Степаненко та ін.), готують розробки занять за модельними програмами (С. Витвицька, А. Гой, Т. Д’яченко, В. Панасюк, Ю. Пушкар, О. Сливченко, Г. Ткачук, Н. Толмач та ін.), сценарії літературних свят та інсценізацій (І. Онищук, Л. Мотрюк), варіанти бібліотечних уроків і роботи з окремими книгами автора (Р. Дондолова, Ю. Осадча, Л. Сидоренко), а також різного роду прописи, “зошити” та інші розвиваючі матеріали за мотивами творів письменника (Г. Дерипаско) тощо.

Зміні парадигми сприйняття та популяризації творів Всеволода Зіновійовича серед нових поколінь читачів, консолідації фахівців сприяє також постійна робота бібліотек України для дітей, де розвивають традиційні (як от, гра-подорож, мандрівка творами письменника, презентація творчості та ін.) та напрацьовують нові (проектна діяльність, “арабески до творчості”, досєє на літературних героїв та ін.) форми популяризації його творчості (Дивосвіт Нестайкових пригод..., 2020), провадять дослідження творчого спадку письменника у межах бібліотеко-, бібліографо- та книгознавства (Н. Марченко, 2025), І. Матназарова, Л. Шамрай та ін.). Значною віхою в утвердженні творчого доробку В. Нестайка в каноні новітньої української літератури для дітей і юнацтва став Всеукраїнський круглий стіл для організаторів дитячого читання “Дивосвіт Нестайкових пригод: до 90-річчя від дня народження”, проведений до ювілею письменника Національною бібліотекою України для дітей (2020), а також підготовка перевидання ґрунтовно доопрацьованого біобібліографічного покажчика “Всеволод Нестайко: “Я все життя писав саме для дітей – писав з любов’ю, болем і тривогою”” (2025).

ВИСНОВКИ

Аналіз критичної та наукової рецепції літературного спадку письменника засвідчив, що певні рівні та етапи сприйняття й критичного осмислення його творчості у межах вітчизняного дискурсу співвідносні з етапами становлення та інституалізації дослідницької царини в галузі літератури для дітей та юнацтва в Україні.

На першому етапі рецепції літературної спадщини В. Нестайка (1956–1990 рр.) існувала лише фрагментарна, заснована на притаманних поточному рецензуванню суб’єктивних оцінках літературно-критична рецепція його творчого доробку. Водночас висока оцінка творчості В. Нестайка читачами сприяла появі у вітчизняному дискурсі оригінального позитивного образу-іміджу “дитячого письменника” як непересічної художньої особистості, соціально значимої персони, причетної до формування й артикуляції загально важливих ідей.

Наукова рецепція щодо В. Нестайка формується у перші десятиліття незалежності (1991 – 2013 рр.), позначені появою сталого наукового дискурсу в царині дослідження літератури для дітей і юнацтва в Україні. Вона на той час починає відігравати все помітнішу роль у формуванні світоглядних, політичних, естетичних уявлень соціуму, набуває нового семантичного навантаження, що призводить до перегляду ідеологічних конотацій доробку та іміджу письменника.

Та лише упродовж драматичного десятиліття війни (2014–2024 рр.) постать і літературний спадок В. Нестайка цілісно та ґрунтовно переосмислюються на модерних методологічних засадах та остаточно закріплюються у межах канону сучасної української літератури для дітей і юнацтва.

Відтак, дослідження рецепції творчості В. Нестайка дає підстави говорити про те, що інтерес до його літературної спадщини не згасає, а загальна дослідницька та критична опінія зводиться до визначення за письменником одного з чільних місць в сучасній українській літературі.

Підсумовуючи, маємо визнати справедливості висновку, зробленого щодо В. Нестайка Д. Коником: “Кожна нація потребує свого національного дитячого письменника, який створював би книги з урахуванням історії, менталітету, побуту, гумору, культури та свідомості своєї нації. Такий автор стає народним, а його твори – важливою частиною культури. В Україні є такий письменник, прізвище якого, напевно, назвуть першим у списку майже всі українці, це – В. Нестайко” (Коник, 2024, с. 175).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Атрошенко, Г. І., & Негрій, І. І. (2014). Поетика казок Всеволода Нестайка: мовностилістичний аспект. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія: Літературознавство*, 3(2), 3-11.
- Атрошенко, Г. І., & Негрій, І. І. (2014). Часопросторовий хронометраж казки Всеволода Нестайка “Дивовижні пригоди в лісовій школі”. *Молодий вчений*, 5(2), 50-53.
- Атрошенко, Г. І. (2017). Тварини у хронотопі казки Всеволода Нестайка “Дивовижні пригоди в лісовій школі”. *“Південний архів” (Збірник наукових праць. Філологічні науки)*, 66, 12-14.
- Білецький, Д. (1968). *Українська радянська післявоєнна проза для дітей та юнацтва*. Чернівецький університет.
- Бойцун, І. (2009). Дзеркало як код ініціального обряду в текстовій площині казки: на прикладі українських літературних казок В. Нестайка, Я. Стельмаха. *Актуальні проблеми слов'янської філології*, 20, 308-315.
- Вірич, Н. В. (2017а). *Духовне становлення особистості в прозі Всеволода Нестайка*. Фенікс.
- Вірич, Н. В. (2012). Екзистенціал щастя в художньому світі Всеволода Нестайка. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*, 31, 217-219.
- Вірич, Н. В. (2017б). Екзистенційне спрямування прози В. Нестайка. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 5(35), 59-62.

- Вірич, Н. В. (2018). Інформаційна насиченість художньої деталі (на матеріалі творів В.Нестайка). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*, 46, 16-19.
- Вірич, Н. В. (2008). Роль художньої деталі у пригодницьких повістях В. Нестайка (на матеріалі трилогії “Тореадори з Васюківки”). *Література. Фольклор. Проблеми поетики*, 32(1), 261-271.
- Вірич, Н. В. (2017с). Символічні коди в прозі В. Нестайка. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)*, 1(19), 57-61.
- Вірич, Н. В. (2015). *Художні особливості творчості Всеволода Нестайка: духовноцентричний аспект* [Дис. канд. філологічних наук, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова].
- Воробець, Т. (2012). Художня своєрідність трилогії Всеволода Нестайка “Тореадори з Васюківки”. *Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*, 2, 70–77.
- Гарачковська, О. (2008). *Українська літературна казка 70–90-х роках ХХ століття: сюжетно-образна структура, хронотоп* [Дис. канд. філол. наук, Київський славістичний університет].
- Гоголь, Н. В. (2017). Вивчення роману В. Нестайка “Тореадори з Васюківки” на уроках української літератури. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка: Педагогічні науки*, 2, 194–203.
- Денисовець, І. В. (2009). Мовні засоби гумору в трилогії “Тореадори з Васюківки” В.Нестайка. *Імідж сучасного педагога*, 1/5, 48–51.
- Денисовець, І. В. (2013). Юстапозиція як засіб формування емоційно-оцінного потенціалу лексем у художньому дискурсі Всеволода Нестайка. *Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих вчених “Родзинка — 2013”*: зб. матер. конфер. Брама – Україна (сс. 112–114).
- Дивосвіт Нестайкових пригод: до 90-річчя від дня народження: матеріали Всеукраїнського круглого столу для організаторів дитячого читання* (2020). Національна бібліотека України для дітей.
- Зосімова, О. В. (2023). Шляхи відтворення культурно маркованої лексики в англomовному перекладі “Казки про Жарт-Птицю” Всеволода Нестайка. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2(74), 43–56. <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2023.2.03>
- Кальченко, І. М. (2019). Лексико-стилістичні особливості мови творів Всеволода Нестайка. *Українська література в загальноєвропейському контексті: зб. наук. пр.*, 3, 113–117.
- Качак, Т. Б. (2020). Нестайкові традиції у сучасній українській прозі для дітей та юнацтва. *Дивосвіт Нестайкових пригод: до 90-річчя від дня народження: матеріали Всеукраїнського круглого столу для організаторів дитячого читання*, 53–62.
- Качак, Т. (2018). *Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст.* Академвидав.
- Качак, Т. (2025). *Українська література для дітей та юнацтва*. 3-тє вид., доповн. ВЦ “Академія”.
- Кизилова, В. (2020а). *Динаміка української літературної прозової казки*. Талком.
- Кизилова В. В. (2020b). Жанр детективу у творчості Всеволода Нестайка. *Дивосвіт Нестайкових пригод: до 90-річчя від дня народження: матеріали Всеукраїнського круглого столу для організаторів дитячого читання*, 63 – 70.
- Кизилова, В. В. (2020с). “Країна Сонячних Зайчиків” В. Нестайка. Формат взаємодії повістєвого й казкового жанрів. *Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Філологічні науки*, 12(2), 38–50.

- Кизилова, В. (2013). *Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття*. Видавництво ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”.
- Кириченко, П. (1998). *Проблема становлення особистості та шляхи її художньої реалізації у шкільній повісті 60–80-х рр. ХХ ст.* [Дис. канд. філол. наук, Луганський держ. педагогічний унів. ім. Т. Г. Шевченка].
- Кіліченко, Л., Лещенко П., & Проценко І. (1979). *Українська дитяча література*. Вища школа.
- Князян, М. О. (2010). Віддзеркалення креативності дітей у творах Р. Госінні, В. Драгунського, В. Нестайка: порівняльна характеристика авторських підходів. *Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс*, 521, 115–119.
- Комарова, Т. І. (2012). Нейтралізація як спосіб відтворення просторіччя в іспанському перекладі повісті В. З. Нестайка “Тореадори з Васюківки”. *Мовні і концептуальні картини світу*, 41(2), 267–274.
- Коник, Д. С. (2024). Тема дитинства у трилогії В. Нестайка “Тореадори з Васюківки” при роботі над інсценізацією роману. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 74, 174–181.
- Костецький, А. (2005). Бо в дитинстві був рудий... У кн.: Костецький, А. *Пригоди славнозвісних книг*. Початкова школа (сс. 69–80).
- Костецький, А. (2000). Сонячна країна добра. *Початкова школа*, 2, 58-60
- Костюченко, В. (2009). *Літературними стежками: нарис історії укр. літ для дітей ХХ століття*. К.І.С.
- Куманська (Смаль) Юлія. (2020). Нестайкова екологія. *Дивосвіт Нестайкових пригод: до 90-річчя від дня народження: матеріали Всеукраїнського круглого столу для організаторів дитячого читання*, 75–79.
- Литвин, О. М. (2019). Художні особливості прози Всеволода Нестайка для дітей (на матеріалі роману “Тореадори з Васюківки”). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*, 2, 439–446. [https://doi.org/10.31471/2304-7402-2019-2\(54\)-439-446](https://doi.org/10.31471/2304-7402-2019-2(54)-439-446)
- Лук'янчук, Д. І. (2020). Дидактичні аспекти повісті В. Нестайка “Загадка старого клоуна”. У Н. Горбач (Ред.). *Українська література в просторі культури і цивілізації: зб. наук. пр. Запорізький національний університет* (сс. 46–49).
- Марченко, Т. (2013а). Власна назва як засіб одухотворення в дискурсі літературної казки для дітей (на матеріалі творчості Всеволода Нестайка). *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Слов'янська філологія*, 697-699, 267–271.
- Марченко, Т. (2014). Власні назви в текстах дитячої літератури як елементи сюжетно-рольової гри (на матеріалі повісті Всеволода Нестайка “Казкові пригоди Грайлика”). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*, 2(279), 75–80.
- Марченко, Т. М. (2013b). Найменування як засіб індивідуалізації персонажів у творах дитячої літератури (на матеріалі повісті-казки Всеволода Нестайка “Незвичайні пригоди в лісовій школі”). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 6(3), 144–146.
- Марченко, Т. (2012). Специфіка творення онімного простору літературної казки для молодшого шкільного віку (на матеріалі повісті-казки Всеволода Нестайка “Незвичайні пригоди в лісовій школі”). *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 56(1), 347–354. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/2622>
- Марченко, Н. (2025). Всеволод Нестайко: “...засвічувати сонячні промінчики в дитячих душах” (нарис життя та творчості письменника). У Національна бібліотека України для дітей. (Ред.). *Всеволод Нестайко: “Я все життя писав саме для дітей – писав з любов'ю, болем і тривогою”*: Біобібліографічний покажчик (2-ге доп., переробл. вид.). [Наук. ред. А. І. Гордієнко; уклад. О. М. Тіхненко, Н. О. Гажама; авт. літературозн. ст. Н. П. Марченко]. НБУ для дітей (сс. 5–102).

- Марченко, Н. П. (2014). “Сонячний зайчик” української літератури (на пошану В.З.Нестайка, 1930-2014). *Українська біографістика*, 11, 375–379.
- Національна бібліотека України для дітей. (2025). *Всеволод Нестайко: “Я все життя писав саме для дітей – писав з любов’ю, болем і тривогою”*: Біобібліографічний покажчик (2-ге доп., переробл. вид.). [Наук. ред. А. І. Гордієнко; уклад. О. М. Тіхненко, Н. О. Гажама; авт. літературозн. ст. Н. П. Марченко]. НБУ для дітей.
- Неділько, В. (1982). Творчість, віддана дитворі. *Література. Діти. Час*, 7, 88-101.
- Недогібченко, М. М. (2013). Етнічна маркованість власних назв у творчості В. З. Нестайка (на матеріалі повісті “Чарівні окуляри”). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 9, 592–597. <https://doi.org/10.31812/filstd.v9i1.586>
- Недогібченко, М. (2012). Мовна репрезентація історії в прозі для дітей (на матеріалі повісті В. Нестайка “Загадка старого клоуна”). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*, 3, 205–208.
- Нестайко, В. (1989). Чому я пишу для дітей. *Література. Діти. Час*, 14, 121–127.
- Ніколашина, Т. І. (2014). Комічні ситуації у трилогії “Тореадори з Васюківки” В. Нестайка. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”*. Серія: Філологія. Літературознавство, 228 (240), 63-66.
- Ніколашина, Т. (2013). Функційні та словотвірні особливості редуPLICATIONів у трилогії “Тореадори з Васюківки” В. Нестайка. *Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*, 4, 119–123.
- Ніколашина, Т. (2009). Функціонально-семантичне поле порівняння в трилогії “Тореадори з Васюківки” В. Нестайка. *Актуальні проблеми слов’янської філології*, 21, 560–567.
- Овдійчук, Л. (2016). Шкільні повісті Всеволода Нестайка: особливості індивідуального стилю. *Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*, 5, 150–158.
- Олійник, Н., & Тараненко, А. (2010). Функції інтертекстуальних елементів у повістях Ю.Збанацького “Славко” та В. Нестайка “Одиниця “з обманом””. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору: науковий збірник*, 15, 184–191.
- Осадча, О. (2013). Мова фантастичної казки Всеволода Нестайка. *Мова та історія: збірник наукових праць*, 248, 45-50.
- Папуша, О. (2004). *Наратив дитячої літератури: специфіка художнього дискурсу* [Дис. канд. філол. наук, Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка].
- Пірятенєць, О. Б. (2006). Синтаксичні особливості творів Всеволода Нестайка. *Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць*, 9, 89–93.
- Полежаєва, Т. М. (2010). Лінгвопсихологічна складова формування конотонімів в українській мові. *Наукові записки КНУ імені Т. Шевченка. Серія “Філологічна”*, 14, 90–97.
- Помирча, С. В., Ябурова, О. В., & Клименко, О. В. (2016). Мовний аспект гендерного виховання у вищій школі на матеріалі тетралогії В. Нестайка “Лісова школа”. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 5, 154-164.
- Прокопович, Л. С., & Курило, О. Й. (2018). Психолого-педагогічні та функціонально-стилістичні особливості фразеологічних одиниць казкових повістей Всеволода Нестайка. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*, 2, 196-200.
- Ребрій, І., & Ребрій, О. (2018). Системність і творчість у перекладі: психолінгвістичний підхід. *Psycholinguistics*, 23(2), 180-191.

- Резніченко, Н. А. (2015). Міфологічний простір трилогії про Сонячних Зайчиків Всеволода Нестайка. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки*, 5, 75-78. <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/128/133>
- Резніченко, Н. А. (2009). *Українська проза для дітей 60-80-х років ХХ століття (жанрово-стильові модифікації)* [Дис. канд. філол. наук, Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка].
- Романченко, А. П. (2012). Міфоніми в літературній казці Всеволода Нестайка. *Записки з ономастики: зб. наук. пр.*, 15, 132-139.
- Романченко, А. П. (2011). Ономастичний простір літературної казки Всеволода Нестайка. *Записки з ономастики: зб. наук. праць*, 14, 132-139.
- Салюк, Б. А. (2009). Інтертекстуальні аспекти трилогії В. Нестайка “Тореадори з Васюківки”. *Волинь філологічна: Текст і контекст. Інтертекстуальність у системі художньо-філософського мислення: теоретичні і історико-літературні виміри*, 7, 65-271.
- Салюк, Б. (2018). Образ Києва в трилогії В. Нестайка “Тореадори з Васюківки”. *Література й історія: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (11–12 жовтня 2018 р.)*, 145-147.
- Салюк, Б. (2011). *Типологія традиційних образів дитини-бешкетника у художніх творах для дітей і про дітей* [Дис. канд. філол. наук, Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка].
- Сидоренко, Н. І. (2010). *Жанрові модифікації і поетика української дитячої повісті 60-80-х років ХХ століття* [Дис. канд. філол. наук, Херсонський державний університет].
- Хомин, І. (2023). Сучасні підходи до вивчення повістей Всеволода Нестайка “Чарівний талісман” і “Тореадори з Васюківки” у 5-6 класах НУШ. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*, 18(69), 381-387. [https://doi.org/10.31471/2304-7402-2023-18\(69\)-381-387](https://doi.org/10.31471/2304-7402-2023-18(69)-381-387)
- Чернявська, І. (2013а). Фразеологічний фонд казкових повістей Всеволода Нестайка. *Волинь філологічна: текст і контекст*, 15, 331-337. <https://volyntext.vnu.edu.ua/index.php/volyntext/article/view/479>
- Чернявська, І. С. (2013б). Функціонування фразеологізмів у трилогії Всеволода Нестайка “Тореадори з Васюківки”. *Лінгвістичні дослідження*, 35, 67-68.
- Шулькова, К. І. (2014). Жанрова специфіка циклу Всеволода Нестайка “Неймовірні детективи”. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія: Філологічні науки*, 4(14), 209-214.
- Яланська, М. М. (2014). Лінгвостилістичні характеристики сучасної україномовної прози для дошкільнят (на матеріалі творів В. Нестайка). *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія філологічна*, 44, 360-362. <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2014/n44/3.pdf>
- Ярмиш, Ю. (1982). Детская литература Украины: очерки, истории укр. сов. дет. лит. *Детская литература*, 266-279.
- Ярмиш, Ю. (1975). *У світі казки*. Радянський письменник.

REFERENCES

- Atroshenko A.I., & Negriy. I.I. Poetic Tales of Vsevolod Nestayko: Linguistic and Stylistic Aspects. *Scientific notes of G.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. Literary Studies*, 3(2), 3–11. [in Ukrainian].
- Atroshenko, H. I., & Nehrii, I. I. (2014). The Temporal-Spatial Timing of Vsevolod Nestayko's Tale “Amazing Adventures in the Forest School”. *Young Scientist*, 5(2), 50–53 [in Ukrainian].

- Atroshenko, H. I. (2017). Animals in Chronotope of the Tale by Vsevolod Nestayko “Amazing Adventures in the Forest School”. *“Pivdenniy Arkhiv” (Collected papers on Philology)*, 66, 12-14.
- Biletskyi, D. (1968). *Ukrainska radyanska pisliavoienna proza dlia ditei ta yunatstva*. [Ukrainian Soviet postwar prose for children and youth]. *Chernivetskyi universytet* [in Ukrainian].
- Boitsun, I. (2009). Dzerkalo yak kod initsialnoho obriadu v tekstovii ploshchyni kazky: na prykladi ukrainskykh literaturnykh kazok V. Nestayka, Ya. Stelmakha [The mirror as a code of the initiation ritual in the textual dimension of the fairy tale: on the example of Ukrainian literary fairy tales by V. Nestayko and Ya. Stelmakh]. *Aktualni problemy slovianskoi filolohii* [Current problems of Slavic philology], 20, 308–315 [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2017a). *Dukhovne stanovlennia osobystosti v prozi Vsevoloda Nestayka* [Spiritual development of personality in the prose of Vsevolod Nestayko]. *Fenyks* [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2012). Ekzystentsial shchastia v khudozhnomu sviti Vsevoloda Nestayka [Existential notion of happiness in the artistic world of Vsevolod Nestayko]. *The research papers of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University. Philological sciences*, 31, 217–219 [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2017b). Ekzystentsiine spriamuvannia prozy V. Nestayka. *Science and Education a New Dimension. Philology* [Existential orientation in V. Nestayko’s prose], 5(35), 59–62 [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2018). Informatsiina nasychenist khudozhnoi detali (na materialy tvoriv V. Nestayka) [Informational density of artistic detail (based on works by V. Nestayko)]. *The research papers of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University. Philological sciences*, 46, 16–19 [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2008). Rol khudozhnoi detali u pryhodnytskykh povistiakh V. Nestayka (na materialy trylohii “Toreadory z Vasiukivky”) [The role of artistic detail in adventure stories by V. Nestayko (based on the trilogy “Toreadors from Vasyukivka”)]. *Literatura. Folklor. Problemy poetyky*, 32(1), 261–271 [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2017c). The symbolic codes in the prose of V. Nestayko. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Filolohichni nauky (literaturoznavstvo)* [Scientific Bulletin of the V. O. Sukhomlynsky Mykolaiv National University. Philological Sciences (Literary Studies)], 1(19), 57–61 [in Ukrainian].
- Virich, N. V. (2015). Art features of creation of Vsevolod Nestayko: spiritual centric aspect [Candidate’s thesis, Odessa I. I. Mechnikov National University] [in Ukrainian].
- Vorobets, T. (2012). Artistic Peculiarities of the trilogy “Toreadoru z Vasyukivky” (“The Toreadors from Vasyukivka”) by Vsevolod Nestayko. *Literature. Children. Time: Bulletin of the Ukrainian Research Center of Children’s and Youth Literature*, 2, 70–77 [in Ukrainian].
- Garachkovska, O. (2008). Ukrainian Literary Fairy Tale in 70s–90s of the XXth Century: Plot and Image Composition, Chronotope [Candidate’s thesis, Kyiv Slavic University] [in Ukrainian].
- Gogol, N. V. (2017). The Study of the Novel “Toreadors From Vasyukivka” by V. Nestayko on the Lessons of Ukrainian Literature. *Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University: Pedagogical Sciences*, 2, 194–203 [in Ukrainian].
- Denysovets, I. V. (2009). Movni zasoby humoru v trylohii “Toreadory z Vasiukivky” V. Nestayka [Linguistic means of humor in the trilogy “Toreadors from Vasyukivka” by V. Nestayko]. *Imidzh suchasnoho pedahoha* [Image of the modern pedagogue], 1/5, 48–51 [in Ukrainian].
- Denysovets, I. V. (2013). Yukstapozytyiia yak zasib formuvannia emotsiino-otsinnoho potentsialu leksem u khudozhnomu dyskursi Vsevoloda Nestayka. In *Aktualni problemy pryrodnychyykh ta humanitarnykh nauk u doslidzhenniakh molodykh vchenykh “Rodzynka – 2013”* [Current problems of natural and humanitarian sciences in the research of young scholars “Rodzynka – 2013”]. *Brama-Ukraine* (pp. 112–114) [in Ukrainian].

- Divosvit Nestaykovykh prykhod: Do 90-richchia vid dnia narodzhennia: Materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu dlia orhanizatoriv dytyachoho chytannia* [The Wonder of Nestaykovykh's Arrival: To the 90th Anniversary of the Birth of the Nation: Materials of the All-Ukrainian Round Table for the Organizers of Children's Reading]. (2020). National Library of Ukraine for Children [in Ukrainian].
- Zosimova, O. V. (2023). Ways of Conveying the Meaning of Culturally Marked Vocabulary in the English Translation of “A Tale of the Bliss Bird” by Vsevolod NESTAİKO. *Linguistic and conceptual worldviews*, 2(74), 43–56. <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2023.2.03> [in Ukrainian].
- Kalchenko, I. M. (2019). Leksyko-stylistychni osoblyvosti movy tvoriv Vsevoloda Nestayka. In *Ukrainska literatura v zahalnoievropeiskomu konteksti: Zbirnyk naukovykh prats*, 3, 113–117.
- Kachak, T. B. (2020). Nestaykovi tradytsii u suchasniï ukrainskii prozi dlia ditei ta yunatstva [Nestayko's Traditions in Contemporary Ukrainian Prose for Children and Youth]. In *Divosvit Nestaykovykh prykhod: Do 90-richchia vid dnia narodzhennia: Materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu dlia orhanizatoriv dytyachoho chytannia* [The Wonder of Nestaykovykh's Arrival: To the 90th Anniversary of the Birth of the Nation: Materials of the All-Ukrainian Round Table for the Organizers of Children's Reading]. National Library of Ukraine for Children (pp. 53–62) [in Ukrainian].
- Kachak, T. (2018). *Tendentsii rozvytku ukrainskoi prozy dlia ditei ta yunatstva pochatku XXI st* [Trends in the development of Ukrainian prose for children and youth at the beginning of the 21st century]. Akademvydav [in Ukrainian].
- Kachak, T. (2025). *Ukrainska literatura dlia ditei ta yunatstva* [Ukrainian literature for children and youth]. Textbook (3rd version, additional). Publishing Center “Academy” [in Ukrainian].
- Kyzylova, V. (2020). Dynamika ukrainskoi literaturnoi prozovoi kazky [Dynamics of the Ukrainian literary prose fairy tale]. *Talkom* [in Ukrainian].
- Kyzylova, V. (2020). Zhanr detektyvu u tvorchosti Vsevoloda Nestayka [The Detective Genre in the Works of Vsevolod Nestayko]. In *Divosvit Nestaykovykh prykhod: Do 90-richchia vid dnia narodzhennia: Materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu dlia orhanizatoriv dytyachoho chytannia* [The Wonder of Nestaykovykh's Arrival: To the 90th Anniversary of the Birth of the Nation: Materials of the All-Ukrainian Round Table for the Organizers of Children's Reading]. National Library of Ukraine for Children (pp. 63–70) [in Ukrainian].
- Kyzylova, V. (2020). “Kraina Sonyachnykh Zaichykyv” V. Nestayka. Format vzaiemodii povistevoho i kazkovoho zhanriv [“The Land of Sunny Bunnies” by V. Nestayko: Interaction of the Story and Fairy Tale Genres]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka. Filolohichni nauky* [Bulletin of Luhansk National University Named after T. Shevchenko. Philological Sciences], 12(2), 38–50.
- Kyzylova, V. (2013). Khudozhnia spetsyfika ukrainskoi prozy dlia ditei ta yunatstva druhoi polovyny XX stolittia [Artistic specificity of Ukrainian prose for children and youth of the second half of the 20th century]. Publishing house DZ “Luhansk Taras Shevchenko National University” [in Ukrainian].
- Kyrychenko, P. (1998). *Problema stanovlennia osobystosti ta shliakhy yii khudozhnoi realizatsii u shkilnii povisti 60–80-kh rr. XX st.* [The Problem of Personality Formation and Ways of Its Artistic Realization in the School Story of the 1960s–1980s] [Candidate's thesis, Luhansk State Pedagogical University named after T. H. Shevchenko] [in Ukrainian].
- Kilichenko, L., Leshchenko, P., & Protsenko, I. (1979). *Ukrainska dytyacha literatura* [Ukrainian Children's Literature]. Vyshcha shkola [in Ukrainian].
- Kniastian, M. O. (2010). Vidzzerkalennia kreatyvnosti ditei u tvorakh R. Hosinni, V. Drahunskoho, V. Nestayka: porivnialna kharakterystyka avtorskykh pidkhodiv [Reflection of Children's Creativity in the Works of R. Gosciny, V. Dragunsky, V. Nestayko: A Comparative Characteristic of Authorial Approaches]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*.

- Romano-slovianskyi dyskurs* [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Romano-Slavic Discourse], 521, 115–119 [inUkrainian].
- Komarova, T. I. (2012). Neutralizatsiia yak sposib vidtvorennia prostorichchia v ispanskomu perekladі povisti V. Z. Nestayka “Toreadory z Vasiukivky” [Neutralization as a Means of Reproducing Colloquialisms in the Spanish Translation of V. Z. Nestayko’s Story “The Toreadors from Vasyukivka”]. *Linguistic and conceptual worldviews*, 41(2), 267–274 [inUkrainian].
- Konyk, D. S. (2024). The Theme of Childhood in V. Nestayko’s Trilogy “The Toreadors from Vasyukivka” While Working on the Novel’s Adaptation. *Current Issues of the Humanities*, 74, 174–181 [inUkrainian].
- Kostetskyi, A. (2005). Bo v dytynstvi buv rudyi... [Because in Childhood I Was Redheaded...]. In A. Kostetskyi, *Pryhody slavnozvisnykh knyh* [The Adventures of Famous Books]. Primary School (pp. 69–80) [inUkrainian].
- Kostetskyi, A. (2000). Soniachna kraina dobra [The Sunny Land of Kindness]. *Primary School*, 2, 58–60 [inUkrainian].
- Kostiuchenko, V. (2009). *Literaturnymy stezhkami: narys istorii ukrainskoi literatury dlia ditei XX stolittia* [Along Literary Paths: An Outline of the History of Ukrainian Children’s Literature of the 20th Century]. K.I.S. [inUkrainian].
- Kumanska (Smal), Yuliia. (2020). Nestaykova ekolohiia [Nestayko’s Ecology]. In *Divosvit Nestaykovykh prykhod: Do 90-richchia vid dnia narodzhennia: Materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu dlia orhanizatoriv dytyachoho chytannia* [The Wonder of Nestaykovykh’s Arrival: To the 90th Anniversary of the Birth of the Nation: Materials of the All-Ukrainian Round Table for the Organizers of Children’s Reading]. National Library of Ukraine for Children (pp. 76–79) [in Ukrainian].
- Lytvyn, O. M. (2019). Fictional Peculiarities of Vsevolod NESTAİKO’s Prose for Children (on the Basis of the Novel “Toreadory z Vasiukivky”). *PreCarpathian Bulletin Of The Shevchenko Scientific Society. Word*, 2, 439–446. [https://doi.org/10.31471/2304-7402-2019-2\(54\)-439-446](https://doi.org/10.31471/2304-7402-2019-2(54)-439-446) [in Ukrainian].
- Lukianchuk, D. I. (2020). Dydaktychni aspekty povisti V. Nestayka “Zahadka staroho klouna” [Didactic Aspects of V. Nestayko’s Story “The Mystery of the Old Clown”]. In N. Horbach (Ed.). *Ukrainska literatura v prostori kultury i tsyvilizatsii: zbirnyk naukovykh prats* [Ukrainian Literature in the Space of Culture and Civilization: Collection of Scholarly Papers]. (pp. 46–49) [in Ukrainian].
- Marchenko, T. (2013a). Proper Name as a Means of Spiritualization in children’s literary fairy tale discourse (based on Vsevolod NESTAİKO’s works). *Scientific Bulletin of Yuri Fed’kovych National University of Chernivtsi. Slavonic Philology*, 697–699, 267–271 [in Ukrainian].
- Marchenko, T. (2014). Proper Names in the Texts of Children’s Literature as Elements of a Role-Playing Game (Based on Vsevolod NESTAİKO’s Novella Kazkovi Pryhody Hrailyka “Fairy Adventures of Frolicker”). *Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Ser. Philological sciences: Linguistics*, 75–80 [in Ukrainian].
- Marchenko, T. M. (2013b). Naimenuvannia yak zasib indyvidualizatsii personazhiv u tvorakh dytyachoi literatury (na materiali povisti-kazky Vsevoloda Nestayka “Nezvychaini pryhody v lisovii shkoli”) [Naming as a means of character individualization in children’s literature (based on Vsevolod Nestayko’s tale “Unusual Adventures in the Forest School”)]. *Current issues of linguistics and translation studies*, 6 (3), 144–146 [in Ukrainian].
- Marchenko, T. (2012). About Some Peculiarities of Creation Special Space for the Usage of Proper Names in Fairy-Tales for Primary School Pupils, Based on the Material of a Novel “Nezvychaini Pryhody u Lisoviy Shkoli” (“The Adventures in a Forest School”) by V. NESTAİKO. *Visnyk of the Lviv University. Series Philology*, 56(1), 347–354. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/2622> [in Ukrainian].

- Marchenko, N. (2025). Vsevolod Nestayko: "...zasvichuvaty soniachni prominchyky v dytyachykh dushakh" (narys zhyttia ta tvorchosti pysmennika) [Vsevolod Nestayko: "...to light up sunbeams in children's souls" (an outline of the writer's life and work)]. In National Library of Ukraine for Children. (2025). *Vsevolod Nestayko: "All my life I wrote only for children – with love, pain, and anxiety": A bio-bibliographic index* (2nd rev. and expanded ed.). [Scientific editor: A. I. Hordiienko; Compilers: O. M. Tikhnenko, N. O. Hazhama; Author of the literary studies article: N. P. Marchenko]. NBU for Children (pp. 5- 102) [in Ukrainian].
- Marchenko, N. P. (2014). "Soniachnyi zaichyky" ukrainskoi literatury (na poshanu V. Z. Nestayka, 1930–2014) [The "sunny bunny" of Ukrainian literature (in honor of V. Z. Nestayko, 1930–2014)]. *Ukrainska biohrafistyka* [Ukrainian biography], 11, 375–379 [in Ukrainian].
- National Library of Ukraine for Children. (2025). *Vsevolod Nestayko: "All my life I wrote only for children – with love, pain, and anxiety": A bio-bibliographic index* (2nd rev. and expanded ed.). [Scientific editor: A. I. Hordiienko; Compilers: O. M. Tikhnenko, N. O. Hazhama; Author of the literary studies article: N. P. Marchenko]. NBU for Children.
- Nedilko, V. (1982). Tvorchist, viddana ditvori [Creativity devoted to children]. *Literatura. Dity. Chas* [Literature. Children. Time], 7, 88–101 [in Ukrainian].
- Nedohybtchenko, M. M. (2013). Ethnical marking proper names in works by V.Z.Nestaiko (on the material of the story "The Magic Glasses"). *Philological Studies: The Scientific Publication of Kryvyi Rih State Pedagogical University*, 9, 592–597. <https://doi.org/10.31812/filstd.v9i1.586> [in Ukrainian].
- Nedohybtchenko, M. (2012). Linguistic Representation of History in Prose for Children (on the Material of the Story "Old Clown's Mystery" by V. Nestaiko. *Bulletin of Zaporizhzhia National University. Philological sciences*, 3, 205–208 [in Ukrainian].
- Nestayko, V. (1989). Chomu ya pyshu dlia ditei [Why I write for children]. *Literatura. Dity. Chas* [Literature. Children. Time], 14, 121–127 [in Ukrainian].
- Nikolashyna, T. I. (2014). Komichni sytuatsii u trylohii "Toreadory z Vasiukivky" V. Nestayka [Comic situations in the trilogy "The Toreadors from Vasyukivka" by V. Nestayko]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia". Serii: Filolohiia. Literaturoznavstvo* [Scientific work of the Black Sea State University named after Peter Mohyla complex "Kyiv-Mohylian Academy". Series: Philology. Literary Studies], 228(240), 63–66 [in Ukrainian].
- Nikolashyna, T. (2013). The Functional and Wordbuilding Features of the Reduplicated Words in the V. Z. Nestayko Trilogy "Toreadors from Vasyukivka". *Literature.Children.Time: Bulletin of the Ukrainian Research Center of Children's and Youth Literature*, 4, 119–123 [in Ukrainian].
- Nikolashyna, T. (2009). Funktsionalno-semantychne pole porivnannia v trylohii "Toreadory z Vasiukivky" V. Nestajka [Functional and semantic field of comparison in the trilogy "Toreadors from Vasyukivka" by V. Nestayko]. *Current Issues of Slavic Philology*, 21, 560–567 [in Ukrainian].
- Ovdiichuk, L. (2016). Vsevolod Nestaiko's School Novelettes: Individual Style Features. *Literature.Children.Time: Bulletin of the Ukrainian Research Center of Children's and Youth Literature*, 5, 150–158 [in Ukrainian].
- Oliinyk, N., & Taranenko, A. (2010). Funktsii intertekstualnykh elementiv u povistiakh Yu. Zbanats'koho "Slavko" ta V. Nestajka "Odynytsia z obmanom" [Functions of intertextual elements in the stories "Slavko" by Yu. Zbanatskyi and "A Unit with Deception" by V. Nestayko]. *Current Issues of Ukrainian Literature and Folklore*, 15, 184–191 [in Ukrainian].
- Osadcha, O. (2013). Mova fantastychnoi kazky Vsevoloda Nestaika [Language of the fantasy tale by Vsevolod Nestayko]. *Language and History*, 248, 45–50 [in Ukrainian].

- Papusha, O. (2004). *Naratyv dytiachoi literatury: spetsyfika khudozhnoho dyskursu* [Narrative of children's literature: specifics of artistic discourse] [Candidate's thesis, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University] [in Ukrainian].
- Piriatenets, O. B. (2006). Syntaksychni osoblyvosti tvoriv Vsevoloda Nestaika [Syntactic features of Vsevolod Nestayko's works]. *Linguistic Studies*, 9, 89–93 [in Ukrainian].
- Polezhaieva, T. M. (2010). Linhvopsyholohichna skladova formuvannia konotonimiv v ukrainskii movi [Linguopsychological components in the formation of conotonims in Ukrainian]. *Scientific Notes of Taras Shevchenko National University. Philological Series*, 14, 90–97 [in Ukrainian].
- Pomyrcha, S. V., Yaburova, O. V., & Klymenko, O. V. (2016). Language Aspect of Gender Education in Higher School on the Material of Tetralogy “Forest School” Written by V. Nestayko. *Spirituality of the Personality: Methodology, Theory and Practice*, 5, 154–164 [in Ukrainian].
- Prokopovych, L. S., & Kurylo, O. Y. (2018). Psychologica, pedagogical, functional and stylistic features of phraseological units of fairy-tale novels of Vsevolod Nestayko. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Pedagogy and Psychology”*, 4(2), 196-200 [in Ukrainian].
- Rebrii, I., & Rebrii, O. (2018). Systemicity and creativity in translation: A psycholinguistic approach. *Psycholinguistics*, 23(2), 180–191 [in Ukrainian].
- Reznichenko, N. A. (2015). Mifolohichniy prostir trylohii pro Soniashnykh Zaichykyv Vsevoloda Nestajka [Mythological space of Vsevolod Nestayko's Sunny Bunnies trilogy]. *Literary Process: Methodology, Names, Trends. Philological Sciences*, 5, 75–78 <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/128/133> [in Ukrainian].
- Reznichenko, N. A. (2009). *Ukrainian children's prose of the 1960s–1980s (genre and stylistic modifications)*. (Candidate's thesis, Taras Shevchenko National University of Kyiv) [in Ukrainian].
- Romanchenko, A. P. (2012). Mythonyms in V. Nestayko's Literary Fairy Tale. *Zapusky z onomastyky* [Notes on Onomastics], 15, 132–139 [in Ukrainian].
- Romanchenko, A. P. (2011). Onomastychnyi prostir literaturnoi kazky Vsevoloda Nestaika [Onomastic space of Vsevolod Nestayko's literary tale]. *Zapusky z onomastyky* [Notes on Onomastics], 14, 132–139 [in Ukrainian].
- Saliuk, B. A. (2009). Intertextual Aspects of Trilogy V. Nestayko's “Toreadors from Vasyukivka”. *Volyn Philological: Text and Context. Intertextuality in the System of Artistic and Philosophical Thinking*, 7, 265–271 [in Ukrainian].
- Saliuk, B. (2018). Obraz Kyieva v trylohii V. Nestajka “Toreadory z Vasiukivky” [The image of Kyiv in V. Nestayko's “Toreadors from Vasyukivka” trilogy]. *Literature and History: Materials of the All-Ukrainian Scientific Conference (October 11–12, 2018)*, 145–147 [in Ukrainian].
- Saliuk, B. (2011). *Typology of Traditional Images of a Mischievous Child in the Fiction for Children and about Children* [Candidate's thesis, Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk] [in Ukrainian].
- Sydorenko, N. I. (2010). Genre Modifications and Poetics of Ukrainian Children's Story of 60s–80s of XX century [Candidate's thesis, Kherson State University] [in Ukrainian].
- Khomyn, I. (2023). Modern Approaches to Studying Vsevolod Nestayko's Novels “The Magic Talisman” and “The Bullfighters from Vasyukivka” in 5-6 Grades of NUSH. *Precarpathian Bulletin of the Shevchenko Scientific Society. Word*, 18(69), 381–387. [https://doi.org/10.31471/2304-7402-2023-18\(69\)-381-387](https://doi.org/10.31471/2304-7402-2023-18(69)-381-387) [in Ukrainian].
- Cherniavska, I. (2013a). Phraseological Fund of V. Nestayko's Fairy Tales]. *Volyn Philological: Text and Context*, 15, 331–337. <https://volyntext.vnu.edu.ua/index.php/volyntext/article/view/479> [in Ukrainian].

- Cherniavska, I. S. (2013b). Functioning of Phraseologisms in V. Nestayko's trilogy "Toreadors from Vasiukivka". *Linhvistychni doslidzhennia* [Linguistic research], 35, 67–68. [in Ukrainian].
- Shulkova, K. I. (2014). Genre Specificity of Vsevolod Nestayko's Series "Incredible Detectives". *Scientific Bulletin of V.O.Sukhomlynskyi Mykolaiv National University. Philological Sciences*, 4(14), 209–214. [in Ukrainian].
- Yalanska, M. M. (2014). Linhvostylistychni kharakterystyky suchasnoi ukraïnomovnoi prozy dlia doshkilniat (na materiali tvoriv V. Nestayka) [Linguostylistic characteristics of modern Ukrainian prose for preschoolers (based on V. Nestayko's works)]. *Scientific Proceedings of Ostroh Academy National University: Philology Series*, 44, 360–362. <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2014/n44/3.pdf> [in Ukrainian].
- Yarmysh, Yu. (1982). Detskaia literatura Ukrainy: ocherki istorii ukrainskoi sovetskoï detskoi literatury [Children's literature of Ukraine: Essays on the history of Ukrainian Soviet children's literature]. *Children's literature*, 266–279 [in Russian].
- Yarmysh, Yu. (1975). U sviti kazky [In the world of fairy tales]. *Radianskyi pysmennyk* [in Ukrainian].

Nataliia Marchenko, Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate, Department of Theory and Methods of Biobibliography, Institute of Biographical Research, V.I.Vernadsky National Library of Ukraine, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9814-0826>

np_marchenko@ukr.net

Марченко, Н. (2025). Літературно-критична та наукова рецепція життєвого та літературного спадку Всеволода Нестайка. *Дитяча література: інтердисциплінарний дискурс*, 2 (1), 34 – 57.

У статті проаналізована критична та наукова рецепція життєвого та літературного спадку знакового для української літератури для дітей та юнацтва письменника – Всеволода Нестайка (1930–2014). Різноманітний та оригінальний творчий доробок письменника яскраво віддзеркалює соціокультурні процеси в Україні ХХ ст., а його постать була та є досі «еталоном» уявлення про успішного українського дитячого письменника. Він єдиний із вітчизняних прозаїків другої пол. ХХ ст., які писали тільки для дітей, уже століття залишається затребуваним автором.

З'ясовано, що сприйняття та критичне осмислення його творчості у межах вітчизняного дискурсу співвідносне з етапами становлення та інституалізації дослідницької царини в галузі літератури для дітей та юнацтва в Україні.

На першому етапі (1956–1990 рр.) рецепції літературної спадщини В. Нестайка існувала лише її фрагментарна, значною мірою суб'єктивна літературно-критична оцінка. Водночас популярність творів В. Нестайка сприяла появі в Україні позитивного образу-іміджу «дитячого письменника» як непересічної художньої особистості, соціально значимої персони, причетної до формування й артикуляції загально важливих ідей.

Наукова рецепція щодо В. Нестайка виникає у перші десятиліття незалежності (1991–2013 рр.), ознаменовані появою сталого наукового дискурсу в царині дослідження літератури для дітей і юнацтва в Україні. Ця галузь літератури в той час починає відігравати дедалі помітнішу роль у формуванні світоглядних, політичних та естетичних поглядів суспільства, що призводить до перегляду ідеологічних конотацій доробку та іміджу письменника.

Упродовж драматичного десятиліття війни (2014–2024 рр.) постать і літературний спадок В. Нестайка цілісно та ґрунтовно переосмислюють на модерних методологічних засадах і остаточно закріплюють у межах канону української літератури для дітей і юнацтва.

Ключові слова: Всеволод Нестайко, історія літератури для дітей і юнацтва в Україні, наукова реценція літератури для дітей і юнацтва.

Marchenko, N. (2025). Literary-Critical and Scientific Reception of Vsevolod Nestayko's life and Creative Way. *Children's literature: interdisciplinary discourse*, 2 (1), 34 – 57.

Received: January 19, 2025; **Accepted:** Mart 31, 2025.